

УДК 009

Вікторія Маршицька, Юрій Махиніч

ВИВЧЕННЯ ЗАМКОВОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ XV-XVI СТОЛІТТЯ ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

У статті осмислюється проблема культурної ідентичності в процесі соціалізації особи. Досліджуються особливості архітектури рідного краю XV-XVI століття, аналізується вплив історії на формування замкових споруд та на основі їх сучасного образу створюється модель впливу культури на самовизначення особи. Також у статті пропагандується ідея збереження культурних пам'яток від зовнішнього руйнування.

Ключові слова: культурна ідентичність особи, замкова архітектура, образ минулого, самовизначення.

Marshycka V., Makhinich Y. The castle's architecture of Ukraine XV-XVI as the way of generation of person's cultural identity

The article is dedicated to the problem of cultural identity during person's socialization. The author investigates a peculiarity of own architecture during XV-XVI century, also he analyses an influence of history to the forming castles and he creates a pattern of culture's influence to the personal self-determination on foundation of their modern appearance. Also the author in this article propagandizes the idea of saving cultural members from outside destruction.

Key words: culturl identity of person, castle archetecture, the image of past, self-identity.

Маршицкая В., Махинич Ю. Изучение замковой архитектуры Украины XV-XVI века как путь формирования культурной идентичности личности.

В статье рассматривается проблема культурной идентичности в процессе социализации личности. Исследуются особенности архитектуры родного края XV-XVI века, анализируется влияние истории на формирование замковых сооружений и на основании их современного вида создается модель влияния культуры на самоопределение личности. Также в статье пропагандируется идея сохранения культурных памятков от внешнего разрушения.

Ключевые слова: культурная идентичность личности, замковая архитектура, образ прошлого, самоопределение.

Історія – велике джерело інформації. Інформації, яка є надзвичайно важливою для кожного. За допомогою історії ми знаємо, хто ми є, ким будемо та що залишимо після себе. В нашій свідомості сформувався певний образ минулого, який відображає сукупність усіх подій, що формували нашу історію протягом усього часу.

Не важко зрозуміти, що історія світу складається з історії держав, історія держав – з історії окремих її регіонів, а історія регіонів – з історії архітектурних та інших культурних пам'яток, які певним чином взаємодіяли та впливали на розвиток того, чи іншого суспільного явища, події. Але говорячи про національну історію, залишається фактом те, що багато сторінок нашого минулого не розкрито і до сьогодні. Причиною цього є занепад національної культури, що полягає у процесі руйнації історичних та культурних пам'яток України, що і формують історію нашої держави. Багато з них вже зруйновано, але багато й залишилось, проте ті, що залишились, потребують хоча б найменшого догляду, тому що руйнуються і руйнують нашу культурну самосвідомість. І саме дослідженням таких архітектурних пам'яток Рівненщини та України в цілому ми хочемо привернути увагу у людей до збереження історії України й охарактеризувати цінність збудованих у XV-XVI столітті споруд, які мали неабияке значення для розвитку всієї національної архітектури [2; ст. 330].

П'ятнадцяте та шістнадцяте століття були переломними. Це період нестабільності та війн. Територія Рівненської області перебувала під владою Речі Посполитої. Польські магнати панували тут і для свого проживання будували надійні замки. Кращами прикладами є Клеванський, Дубенський та Острозький замки. Наприкінці XV та початку XVI ст. в Україні зародилася нова спільнота – козацтво, що вплинуло на всі сфери життя [1]. Отже, змінилась і архітектура, з'явились нові течії. В більшості вона набрала ознак церковно-храмового будівництва. Але як тоді змінилась архітектура минулого століття і яку роль вона відіграла у майбутньому, зокрема, для нас сьогодні? Відповідь на це питання ми й спробуємо дати у нашому дослідженні.

Об'єктом нашого дослідження є:

– особливості містобудування, храмовбудівництва та оборонної замкової архітектури України в XV-XVI століттях.

Предметом дослідження є: формування культурної ідентичності

особистості у процесі вивчення замкової архітектури Рівненської області (Клеванський, Острозький, Дубенський замки).

При дослідженні цих об’єктів ми поставили перед собою мету:

1. Охарактеризувати архітектуру України XV-XVI століття в цілому.
2. Визначити вплив історії на будівництво захисних споруд та дослідити їхні особливості.
3. Дослідити оборонні споруди замкової архітектури Рівненщини, визначити їхні особливості та цінності; провести лінії взаємодії оборонних споруд замків Рівненщина із оборонною архітектурою України.
4. Визначити роль замкової оборонної архітектури у формуванні національної культурної ідентичності.
5. Створити модель культурного самоутвердження особистості в умовах сучасної соціалізації.

Для реалізації мети були поставлені такі завдання:

- охарактеризувати захисні споруди України в XV-XVI століттях та їх зв’язок з культурою;
- вивчити та дослідити особливості замків Рівненської області;
- дослідити стан замкової архітектури сьогодні та визначити їх роль в історії та у формуванні культурного самовизначення особи.

Культура оборонної архітектури в XV-XVI століття була пов’язана із розвитком всієї архітектури і, своєю чергою, була унікальною. Вона ввібрала в себе всі традиції тогочасної культури будівництва. Завдяки своїм оборонним властивостям фортеці та замки не тільки відтворювали спільну за ознаками культуру, а й захищали її від прямого руйнування. Визначаючи ці ознаки, можна сказати, що вони були закономірним історичним утворенням в архітектурному мистецтві України і, своєю чергою, сформували ідентичність у загальній культурі України [1].

Проаналізувавши хід історії в нашому краї, спираючись на ті культурні пам’ятки, які залишили слід, ми дійшли висновку, що процес соціалізації особи сьогодні не зазнав помітного культурного впливу. Адже на місці колишніх потужних мурів та високих веж залишився тільки розбитий «образ» минулого. І мало хто задумався, що цей образ – це дзеркало життя мільйонів людей протягом століть. У цьому дзеркалі відбилися політичні інтриги, технологічні новинки, побутові звички, та, звичайно ж, героїчні діяння тогочасних мешканців фортець і замків.

А для того, хто прагне відшукати втрачені сторінки минулого та визначити своє «Я», слід пам’ятати, що культура архітектури замків та фортифікацій України – це кам’яний літопис, який розповість чимало захоплюючих історій тільки тому, хто бажає його прочитати.

Література:

1. Бокань В., Польовий Л. Історія архітектурної культури України. – К., 1998. – С. 15-20.
2. «Історія міст і сіл Української РСР» Ровенская область. Інститут історії Академії наук УРСР Київ – К., 1973.
3. Шульга Н. А. Культурна самоідентифікація особистості. – К., 1996.